

Jernalderlandsbyen ved Lyngbjerggårde

Arkæolog Karin Johannesen

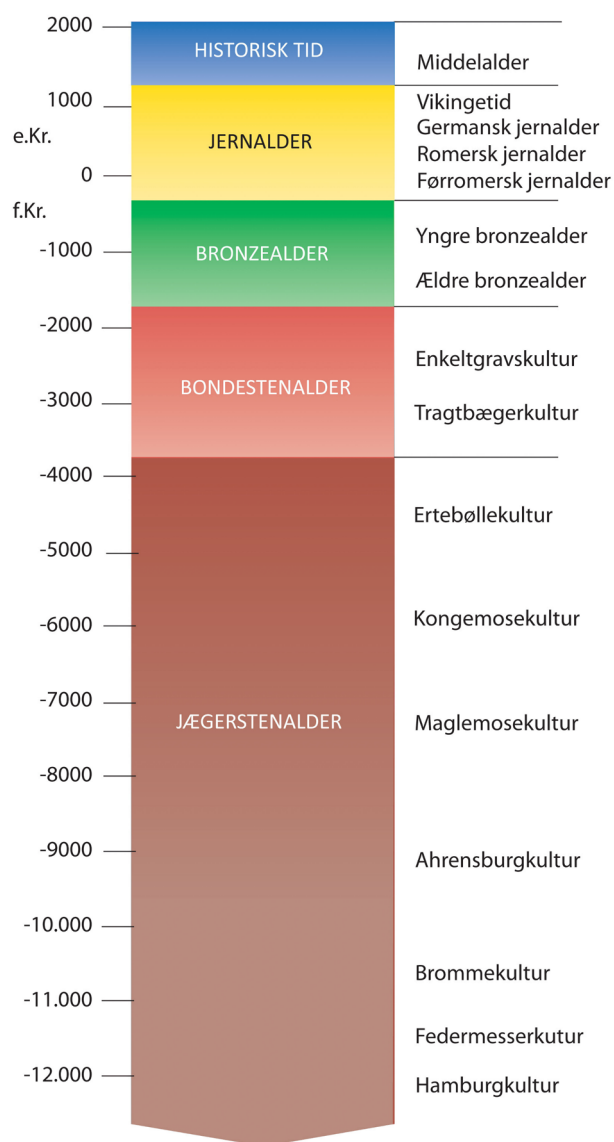

Figur 1. Afrensning af stendige A912 i sommervarmen
(Line Thyrring Nielsen, Diana Windfeldt-Schmidt, Franciszek
Satalecki og Jakob Holst Nielsen).

Foto: Nordjyske Museer.

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Undersøgelsens baggrund	3
Lokalområdet i oldtiden	4
Undersøgelsens resultater	5
Sammenfatning og perspektivering	5
Huse	6
Stenlægning	8
Brønd	10
Grave	11
Genstande	11
Keramik	11
Dyrekogler	12
Bearbejdede sten	13
Sammenfatning og Perspektivering	13
Hvis du vil vide mere	15
Udgravningsdata	16

Indledning

Den sydlige del af Svenstrup og Godthåb er igennem de sidste årtier vokset. I forbindelse med udstykningen til nye villakvarterer, har arkæologer fra Nordjyske Museer også fået mulighed for at undersøge fortidens bebyggelse i området. Allerede i 1980'erne blev udgravet flere huse fra jernalderen ved Langdyssen, men det har vist sig, at store dele af området har været beboet igennem jernalderen.

Et af disse steder er ved Lyngbjerggårde lige syd for Lyngbjerggårdskolen, hvor der i 2021-2022 blev udgravet ca. 2,4 ha med bebyggelse fra perioden omkring vor tidsregnings begyndelse. Bebyggelsen bestod af mindst 76 beboelseshuse, hvoraf nogle var meget velbevarede til trods for mange års dyrkning på stedet. Flere af husene havde nemlig både bevarede ildsteder og indgangsbrolægninger.

Jernalderbebyggelsen ved Lyngbjerggårde har været del af et lokalsamfund, som strakte sig fra Lyngbjerggårde i vest og ud til Hobrovej i øst. Her har ligget flere samtidige landsbyer, som blev grundlagt i slutningen af bronzealderen eller starten af jernalderen (ca. 500 f.Kr.). I første eller andet århundrede efter vor tidsregnings begyndelse ændrer bebyggelserne karakter til spredte gårde, og i slutningen af jernalderen (ca. 600 e.Kr.) ligger kun en stormandsgård tæt ved Hobrovej i det østlige Svenstrup. Om de øvrige bebyggelser helt blev nedlagt, eller om de ligger steder, hvor der ikke er undersøgt, vides endnu ikke.

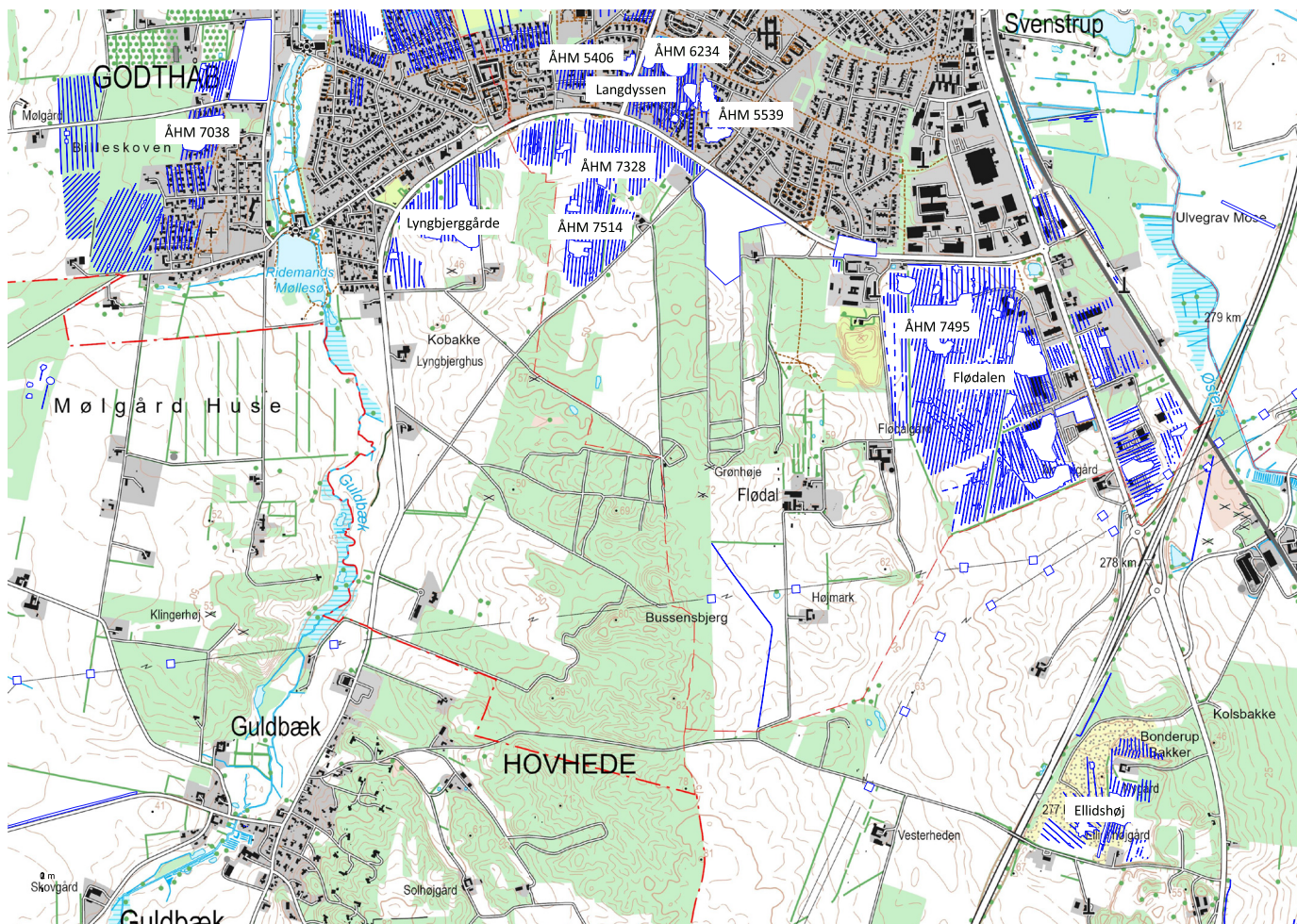

Figur 2. Ortofoto med de to udgravningsfelter A og B. Indeholder data fra Klimadatastyrelsen.

Undersøgelsens baggrund

I forbindelse med at Aalborg Kommune planlagde byggemodning på et areal lige syd for Lyngbjerggårdskolen, gik Nordjyske Museer i gang med at forundersøge et større areal i efteråret 2020. Forventningerne var høje, da der tidligere var udgravet bebyggelse fra jernalderen på begge sider af Langdyssen mindre end en kilometer nordøst for arealet.

Ved forundersøgelsen viste der sig da også spor efter fortidsminder. På en bakketop på den østlige del af arealet var der bevaret kulturlag. Kulturlag er et oldtidsjordlag, der er et resultat af længere tids bebyggelse og består af omsat organisk affald fra bosættelsen. I kulturlaget var stenlægninger, stolpehuller og dyreknogeter og keramik fra ældre jernalder. Det viste sig, at der lå resterne af en velbevaret landsby fra jernalderen på stedet, og en udgravning af to fundområder (A og B) startede i sommeren 2021.

Figur 3. Kort med søgegrøfter og udgravninger (blå/hvid) i det Svenstrup. Udgravninger er angivet med museets journalnr. Indeholder data fra Klimadatastyrelsen.

Lokalområdet i oldtiden

Udgravningen ved Lyngbjerggårde lå på den nordligste del af en større bakkeformation, der mod vest og nord afgrænses af Guldækbækken, mens den mod øst går ned mod Østerådalen. Terrænet er let kuperet, og området ligger på den sydvestlige side af en mindre bakketop, lige øst for området ligger en langstrakt dal, der i dag henligger uopdyrket.

800 m nordøst for Lyngbjerggårde blev i 1980-84, 2005, 2006 og 2018 udgravet bebyggelser fra yngre bronzealder, førromersk jernalder og ældre romersk jernalder ved Langdyssen (ÅHM 6234), Lykkensgård (ÅHM 5406) og Gl. Viborgvej (ÅHM 5539). I 2021 og 2022 blev marken 40 m øst for Lyngbjerggårde forundersøgt, hvilket førte til flere mindre udgravninger, hvor der blev undersøgt bebyggelse fra bronzealder, ældre og yngre romersk jernalder samt grave fra ældre romersk jernalder (ÅHM 7514, ÅHM 7328). I 2022 blev der i forbindelse med erhvervsudstyknings 1,7 km øst for Lyngbjerggårde udgravet bebyggelse, som starter i yngre bronzealder og fortsætter i ældre romersk jernalder samt en stormandsgård fra yngre romersk jernalder (ÅHM 7495). Endelig er der 120 m sydvest for Lyngbjerggårde udgravet et nedgravet hus fra neolitikum samt aktivitetsspor fra yngre bronzealder og ældre jernalder (ÅHM 8126). Vest for Guldækbækken er undersøgt bebyggelsesspor fra senneolitikum, ældre bronzealder og ældre førromersk jernalder samt grave fra enkeltgravskulturen (ÅHM 7038).

Ud over de mange bebyggelser ligger der flere gravhøje. Især i området syd for Lyngbjerggårde. Mod sydøst ligger desuden et hulvejssystem, som løber parallelt med Gl. Viborgvej (120510-13), der er en del af hævejsforlø-

bet, og både gravhøje og detektorfund fra området tyder på, at dette vejforløb kan gå helt tilbage til neolitikum eller bronzealderen, men har været benyttet helt op til historisk tid.

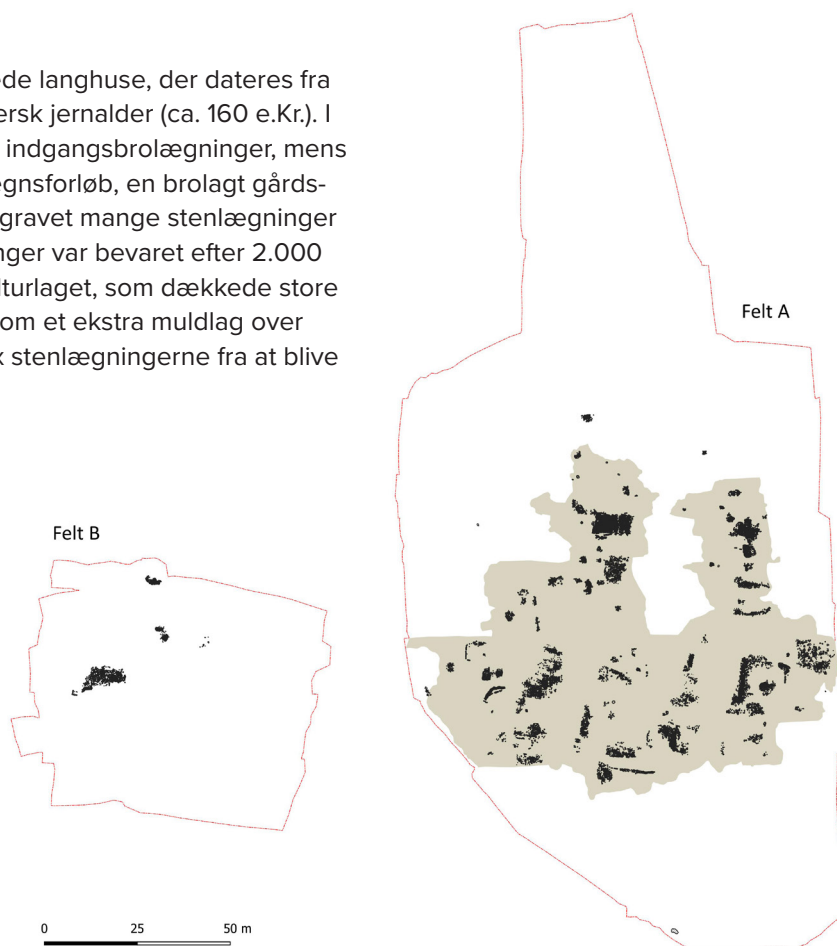

Figur 4. Udgravningsfelt A set fra nord i efteråret 2021. Kulturlaget ses som områder med mørk jord. Foto: Nordjyske Museer.

Undersøgelsens resultater

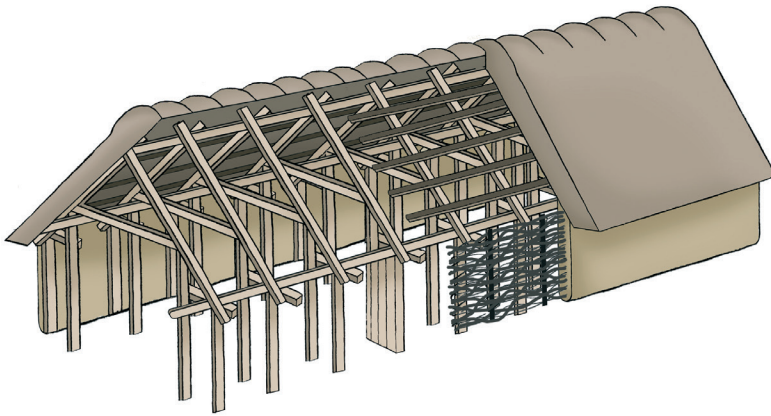
Ved udgravningen blev undersøgt 76 treskibede langhuse, der dateres fra jernalderens begyndelse (ca. 500 f.Kr.) til romersk jernalder (ca. 160 e.Kr.). I flere af langhusene var bevarede ildsteder og indgangsbrolægninger, mens der uden for husene var flere udbygninger, hegnsforløb, en brolagt gårdsplads og en enkeltstensat brønd. Der blev udgravet mange stenlægninger både i og mellem husene. At disse stenlægninger var bevaret efter 2.000 år til trods for nyere tids dyrkning, skyldtes kulturlaget, som dækkede store dele af pladsen (fig. 5). Kulturlaget har ligget som et ekstra muldlag over fortidsminderne, og det har derfor beskyttet fx stenlægningerne fra at blive ødelagt af pløjning.

Figur 5. De to udgravningsfelter (rød, stiplede streg) med stenlægninger (sort streg) og kulturlaget udbredelse (beige).

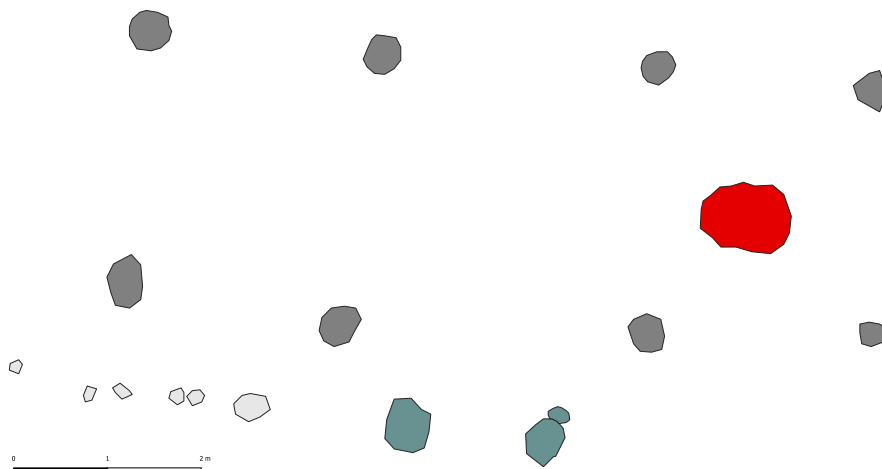
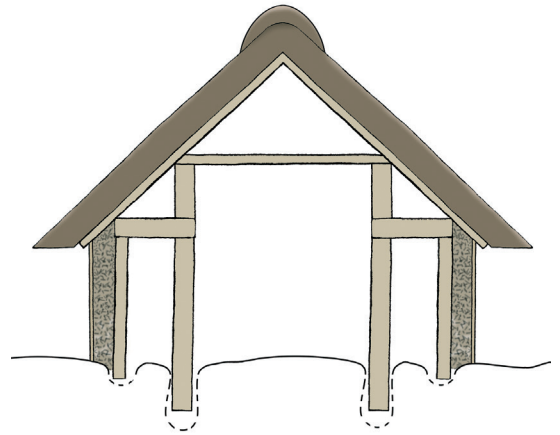

Huse

De treskibede langhuse fra jernalderen var konstrueret med to rækker af tagbærende stolper på langs inde i huset, således at stolperne har opdelt huset i tre aflange "rum", deraf navnet treskibede. Det betyder ikke, at der var vægge mellem de tagbærende stolpesæt, men det har der derimod været på den anden led. For det var ikke kun mennesker, som boede i jernalderhusene. Der var også stald til dyrene i den ene ende. Derfor har husene været opdelt på tværs med en entré i midten, beboelse i den ene ende og stald i den anden ende.

Figur 6. Det treskibede hus var konstrueret med to rækker af tagbærende stolper på langs inde i selve huset. Til venstre ses husets opbygning og til højre ses et treskibet hus i perspektiv.

Figur 7. Grundplanen af et hus med fire sæt tagbærende stolper fra første halvdel af førromersk jernalder (ca. 0-200 f.Kr.). Husene kunne have fire til seks sæt tagbærende stolper. Det viste hus har fire sæt. På planen er vist tagbærende stolper (mørk grå), indgangsstolper (grøn) og et delvist bevaret vægforløb i form af vægstolper (lys grå). I husets østende ligger et ildsted (rød).

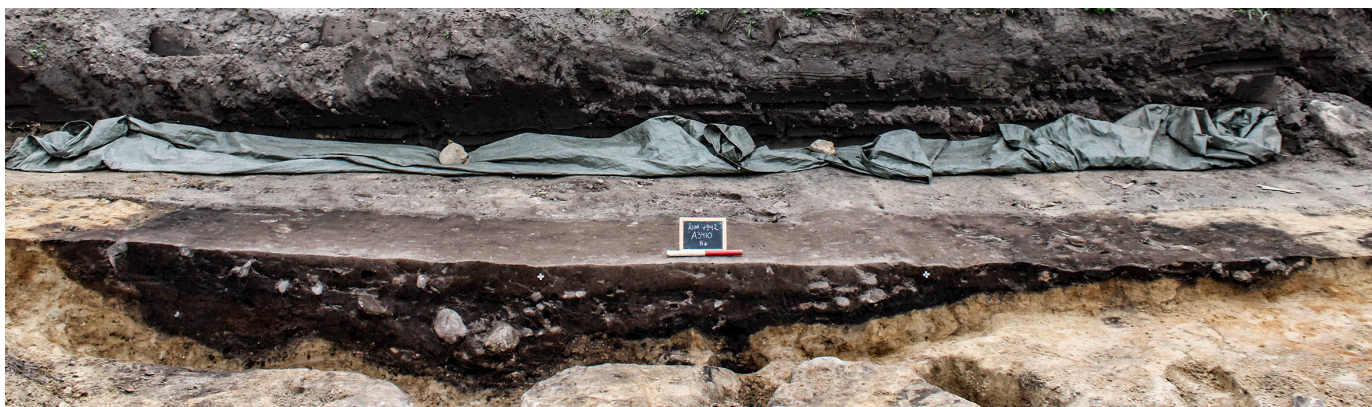
Beboelsesenden er kendetegnet ved et ildsted, mens staldenden har en grebning, der er en fordybning, ofte med sten, hvor ajlen kunne rende ned. Ofte er kun de tagbærende stolpehuller af husene bevaret, men ved Lyngbjerggårde var ildsted og/eller grebning bevaret i flere af husene.

Ildsteder var opbygget af et kridtlag med et lag af sten. Øverst har været en lerkappe, der kun i få tilfælde var bevaret. Grebningen fremstod som en fordybning med mørkt fyld, og ofte med sten centralt placeret

Figur 8. Ildsted A2667, hvor den nordlige del er renset ned til niveauet med sten (venstre), og i profil (højre).

Foto: Nordjyske Museer.

Figur 9. Grebning A3410 i hus A3216 set fra nord.

Foto: Nordjyske Museer.

De 76 huse har ikke ligget på pladsen samtidig, da bebyggelsen har strakt sig fra begyndelsen af ældre førromersk jernalder (ca. 500 f.Kr.) og til slutningen af ældre romersk jernalder (ca. 160 e.Kr.), hvilket er en periode på 600-700 år. Hvis et jernalderhus har en gennemsnitslevetid på ca. 40 år, så svarer det til, at der har ligget i gennemsnit fire-fem huse ad gangen. I nogle perioder kan det have været flere og i andre færre. Dateringerne fra pladsen tyder på, at bebyggelsen var på sit højeste lige omkring år 0.

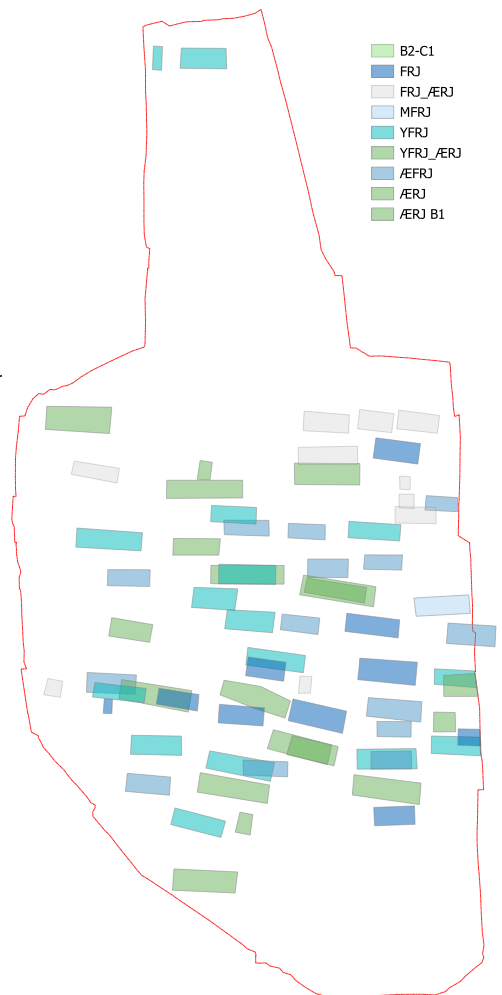
Bopladsen forandrer sig på flere måder igennem dens brugstid. I første halvdel af førromersk jernalder udgøres den af treskibede langhuse med fire sæt tagbærende stolper med indgang mod syd og nord på midten af langsiderne. Når et hus ikke kunne holde længere, blev det revet ned, og et nyt hus blev opført lidt derfra.

Dette ændrer sig i anden halvdel af førromersk jernalder, hvor størstedelen af husene nu har seks sæt tagbærende stolper med indgang mod syd placeret midt på husets langside. I denne periode bliver husene ikke længere flyttet rundt, men genopføres samme sted flere gange. I flere tilfælde var der tegn på, at et hus var genopført mindst tre gange samme sted.

Husenes placering var blandt andet bestemt af terrænet lokalt på bakkeøen, for efterhånden som muld- og kulturjord blev afrømmet, blev det tydeligt, at der var flere små lavninger, som periodisk kan have stået under vand. Disse steder har man selvfølgelig ikke ønsket at opføre huse, så man har forsøgt at bygge husene mellem lavningerne.

Husenes placering mellem lavninger har også haft indflydelse på deres indretning. I jernalderens huse er beboelsen oftest placeret mod vest og stalden mod øst. I husene ved Lyngbjerggårde er stalden derimod placeret mod vest og beboelsen mod øst i tæt ved halvdelen af de huse, hvor stald og beboelse kunne erkendes. I flere af husene med "omvendt" indretning, har man valgt at placere stalden i den laveste ende af huset, altså den ende som vender ned mod en lavning. Dette kan der være flere årsager til. Husene havde ikke fundament og kun trævægge, så en af grundene kunne være for at undgå den ildelugtende ajle løber fra stalden og ned mod beboelsen. Det kunne også være fordi man simpelthen ville undgå de mere fugtige områder i beboelsen.

Figur 10. Plan over huse med dateringer, hvor de ældste huse er blå, og de yngste grønne. Førromersk jernalder (blå), romersk jernalder (grøn) og ældre jernalder (grå). Feltgrænsen er angivet med rød stiplet streg.

Stenlægninger

Som allerede nævnt har kulturlaget over bebyggelsen resulteret i gode forhold for bevaringen af stenlægninger. Der blev udgravet 69 stenlægninger, hvoraf 16 kunne relateres til huse. Disse var især indgangsbrolægninger i forbindelse med husene. Indgangsbrolægningerne kunne bestå af 10-20 cm store sten, der fremstod som en pigstensbrolægning, men der var også eksempler på brolægninger med sten op til 50 cm store, hvor stenenes flade side møjsommeligt var vendt opad.

Figur 11. Indgangsbrolægning (A910) til et treskibet hus, som har ligget til venstre i billedet.

Foto: Nordjyske Museer.

Figur 12. Indgangsbrolægning (A968) (F132) til treskibet hus, som lå til venstre i billedet.

Foto: Nordjyske Museer.

Ud over indgangsbrolægninger var der også et par brolagte stiforløb samt en brolagt gårdsplads. Den brolagte gårdsplads var 10 x 6 m og bestod mest af sten på 10-20 cm, som var kantet af en række større sten (fig. 13).

En del af gårdspladsen fungerede desuden som indgangsbrølægning til et treskibet hus, som lå nord for gårdspladsen.

Figur 13. Stenlægning A4364 set fra syd. Stenlægningen tolkes som en brølagt gårdsplads.

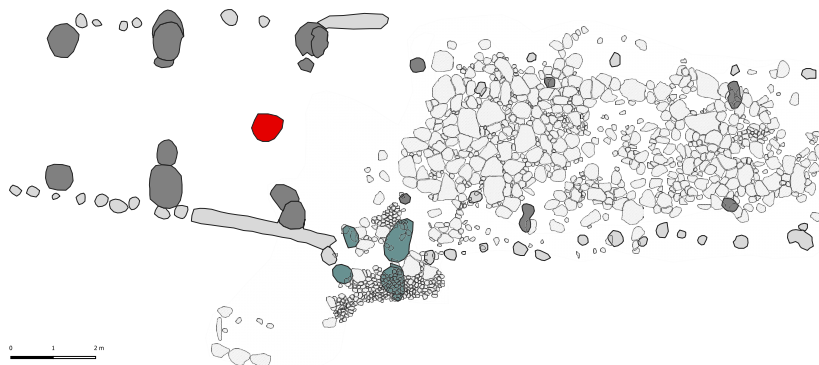
Foto: Nordjyske Museer.

Et enkelt hus havde desuden et brølagt gulv i staldenden (fig. 14-15). I huset med seks sæt tagbærende stolper lå resterne af et ildsted i den østlige ende, og der var en brølagt stald mod vest. Foran husets indgang lå også en indgangsbrølægning, og syd for huset lå desuden en stenbygget kælder. Stenbyggede kældre er et nordjysk fænomen, men der var kun en enkelt på pladsen ved Lyngbjerggårde.

Figur 14. Lodfoto af hus A3216 set fra nord. De tagbærende stolper i den vestlige ende kan anes som mørkere skygger. Den stenbyggede kælder ses nederst i billedet.

Foto: Nordjyske Museer.

Figur 15. Hus A3216 fra ældre romersk jernalder med tagstolper (mørk grå), væg (lys grå), indgangsstolper (blå), nedgravet gulv (skraveret: prik) og sten (skraveret: streg). Den stenbyggede kælder ses nederst på tegningen.

Brønd

På Lyngbjerggårde blev også udgravet en brønd, som dateres til samme periode som bopladsen, altså til ældre jernalder. Brønden var ca. 1,7 m dyb og siderne var beklædt med sten, som var 10-15 cm store, mens der i bunden lå større sten (fig. 16). I toppen lignede brønden imidlertid i grube.

Gruber er store huller i jorden, som man gravede for at få råmaterialer som ler og sand. Man brugte også gruber som ovne til fx at lave mad eller brænde keramik, men ofte er de endt med at være affaldshuller. Brønden ved Lyngbjerggårde har først været brugt til at hente vand, men er på et tidspunkt blevet fyldt op. Inden den blev fyldt helt op, har den fungeret som arbejdsgrube, hvor man har forarbejdet noget, som skulle varmes op. Det ses ved at nogle af de øverste jordlag i brønden er næsten orange, hvilket netop skyldes kraftig opvarmning af jorden.

Vand har selvfølgelig været en livsnødvendighed i oldtiden, ligesom det er i dag. Til trods for dette er det usædvanlig at finde brønde fra jernalderen syd for Limfjorden i museets ansvarsområde. Derimod forekommer de mere hyppigt nord for Limfjorden, hvor der kan være flere brønde på nogle af pladserne.

Figur 16. Brønden ved Lyngbjerggårde set (A4094) i profil (tv) og med stenpakning (th) begge set fra øst.

Foto: Nordjyske Museer.

Grave

Der blev fundet to brandgrave ved Lyngbjerggårde, der begge dateres til slutningen af førromersk jernalder. I denne periode var den mest udbredte gravsikik at brænde de døde sammen med gravgaver som lerkar og personlige genstande som brocher, dragtnåle og mindre redskaber. I store dele af Danmark kom man de brændte rester ned i en urne (lerkar), og man begravede så denne, hvilket kaldes en urnegrav. I Nordjylland var det imidlertid mere hyppigt blot at grave et hul i jorden og komme de brændte rester herved. Denne type grave kaldes for brandpletgrave.

De to brandgrave ved Lyngbjerggårde var en brandpletgrav og en blanding af en brandpletgrav og en urnegrav. Kun bunden var bevaret af brandplet-graven, der kunne ses som trækulsholdigt fyld med små fragmenter af hvidbrændte knogler. Den anden grav bestod ligeledes af trækulsholdigt fyld med hvidbrændte knogler, men her var stillet et større kar ned med bunden opad (fig. 17). Ved siden af karret stod en hel kop, og omkring karrene var pakket keramikskår. Den intakte kop havde en enkelt hank, og den daterer graven til anden halvdel af førromersk jernalder (ca. 200-500 f.Kr.). I graven var brændte knogler fra et voksent individ på 40-55 år, og de stammer højst sandsynlig fra en kvinde.

Figur 17. Brandgrav A895 set fra syd.
Foto: Nordjyske Museer.

Genstande

I forbindelse med udgravningen blev fundet en stor mængde keramik og dyreknoget. Fundene var især spredt i kulturlaget, men der var også både dyreknoget og keramik i anlæg som stolpehuller, grebninger, stenlægninger og gruber. Der blev også fundet enkelte metalgenstande, hvor kun en enkelt med sikkerhed kan dateres til ældre jernalder. Det drejer sig om en døllemesjel, som blev fundet i vægggrøften til et hus fra førromersk jernalder (ca. 500-0 f.Kr.). Døllemesjlen var lavet af jern, og er et redskab som kendes fra både jernalder og vikingetid (fig. 18).

Figur 18. Døllemesjel fra vægggrøft i hus A1885.

Foto: Nordjyske Museer.

Keramik

Keramik er en af de hyppigste genstande, der findes på udgravninger af jernalderens bebyggelser. Keramikken består mestendels af skår fra kar, der er gået i stykker i jernalderen og efterfølgende blevet spredt på bopladsen. Skårene kan være fra en lang række lerkar som fx kopper, skåle og fade. Skårene kan bruges til at datere bebyggelsens brugsperiode, da karrenes udseende og dekoration ændrer sig igennem jernalderen. Især mundingsranden eller ornamenterede skår er velegnede til datering.

På Lyngbjerggårde blev fundet både randskår og ornamenterede skår, der understøtter dateringerne af husene, som er lavet både ud fra husenes udseende og ¹⁴C-dateringer. Keramikskårenes ornamentik består fx af negle- eller fingerindtryk, som var placeret i et eller flere lineære forløb på karrenes sider eller på karrenes halse. Enkelte skår kunne også være dekorerede med indridsede streger. Denne type ornamentik er især karakteristisk for anden halvdel af førromersk jernalder (ca. 200-0 f.Kr.).

Figur 19. Ornamenteret keramik fra hus A934 i hus A3220.

Foto: Nordjyske Museer.

Ud over de mange skår, blev der også fundet to hele kar. Det ene lå i kanten af en indgangsbrølægning til et hus. Karret var en lille kop (fig. 20), der formentlig er bevidst nedsat ved stenlægningen eller husets indgang, som en slags husoffer. Det andet kar stammer fra en grav A895, som er beskrevet under afsnittet 'Grave'.

Figur 20. Lerkar X65, som blev fundet i kanten af stenlægning A907.

Foto: Nordjyske Museer.

Dyreknoabler

I og omkring Aalborg er der gode bevaringsforhold for knogler på grund af den kridtholdige undergrund. Kridtet har også været brugt til både ildsteder og gulvlag i jernalderens huse, hvilket yderligere har højnet bevaringsforholdene på bopladserne.

På Lyngbjerggårde er der derfor også fundet mindst 2.794 knogler og knoglefragmenter. Knoglerne stammer primært fra husdyr som får, ko, hest og gris. Det dominerende husdyr på Lyngbjerggårde var får, der udgør ca. 76 % af knoglematerialet. Det skal dog tilføjes, at det kan være svært at

kende forskel på knogler fra får og ged, men mens der er sikre knogler fra får, så er der ingen sikre knogler fra ged. Knogler fra køer udgør derimod kun 15 % af materialet, mens heste- og griseknogler udgør henholdsvis 4 % og 3 %. Knoglematerialet antyder, at husdyr er blevet slagtet på pladsen, og at dyreproduktionen formentlig har været fokuseret på kødproduktion, selv om mælk og andre produkter som fx uld og skind også kan have haft betydning.

Ud over dyreknogeterne var der også et enkelt fund af knogle fra menneske. I et af husene blev der fundet en underkæbe fra et menneske i en tagbærende stolpe. Underkæben stammer fra et ungt menneske, men hvordan den er havnet i stolpehullet, er usikkert. Det kan være et husoffer i forbindelse med, at huset er blevet opført eller revet ned. I ældre jernalder kendes nemlig andre eksempler på husofre, hvor små kopper, kværnsten, søpindsvin eller dyreknogeter er blevet lagt i husenes stolpehuller enten under deres opførelse eller nedrivning.

Bearbejdede sten

En sidste hyppig fundgruppe på jernalderens bopladser er bearbejdede sten. Sten har været benyttet til en lang række redskaber som fx kværnsten, knusesten, slibesten og mordersten. Disse redskaber har indgået i alle husholdninger og været livsvigtige for at kunne producere mad og som redskaber til bearbejdning af andre materialer som træ og metal.

På Lyngbjerggårde blev fundet et stort antal knusesten. Disse lå ofte i stenlægningerne sammen med uforarbejdede marksten. I huset med brolagt gulv blev også fundet en kværnsten blandt stenene i brolægningen. Her var kværnstenen blevet placeret med kværnfladen nedad.

Der blev også fundet flere mordersten, men disse blev oftest fundet i forbindelse med husene, da de har hørt til i husene beboelsesende. Mordersten er sammen med kværnstenene blevet brugt til madproduktionen. På kværnstenen har man malet fx korn til mel, mens man på morderstenene har knust fx frø og planter.

Sammenfatning og perspektivering

I ældre jernalder lå en samling af gårde på en bakketop i det sydlige Svenstrup. Bebyggelsen eksisterede i førromersk jernalder og fortsatte ind i ældre romersk jernalder, men forsvinder gradvist i løbet af ældre romersk jernalder, hvor den formentlig flytter over på nabobakken mod øst, hvor der er fundet bebyggelse fra yngre romersk jernalder. Den samme tendens ses også ved andre bebyggelser fra jernalderen i området syd for Svenstrup, der også forsvinder i løbet af ældre romersk jernalder. Ved lokaliteter som Flødalen ca. 1,5 km øst for Lyngbjerggårde ser det ud til at bebyggelsesstrukturen ændrer sig fra ældre til yngre romersk jernalder, hvor en mere åben struktur opstår med spredtliggende gårde, som sjældent ligger direkte oven i bebyggelsen fra ældre romersk jernalder.

I første halvdel af førromersk jernalder blev husene flyttet lidt, hver gang et gammelt hus blev revet ned, og et nyt blev bygget, men i løbet af anden halvdel af førromersk jernalder begynder man at genopføre husene samme sted, som dets forgænger lå. Husene fra hele perioden blev dog forsat opført inden for det samme afgrænsede område, hvilket er i modsætning til de nærliggende bebyggelser ved Langdyssen. For her var der mere tendens til, at hele bebyggelsen gradvis flyttede sig igennem førromersk jernalder og ældre romersk jernalder. At man har valgt at placere bebyggelsen

Figur 21. Human underkæbe (X762) fra tagstolpe i hus A4961.

Foto: Nordjyske Museer.

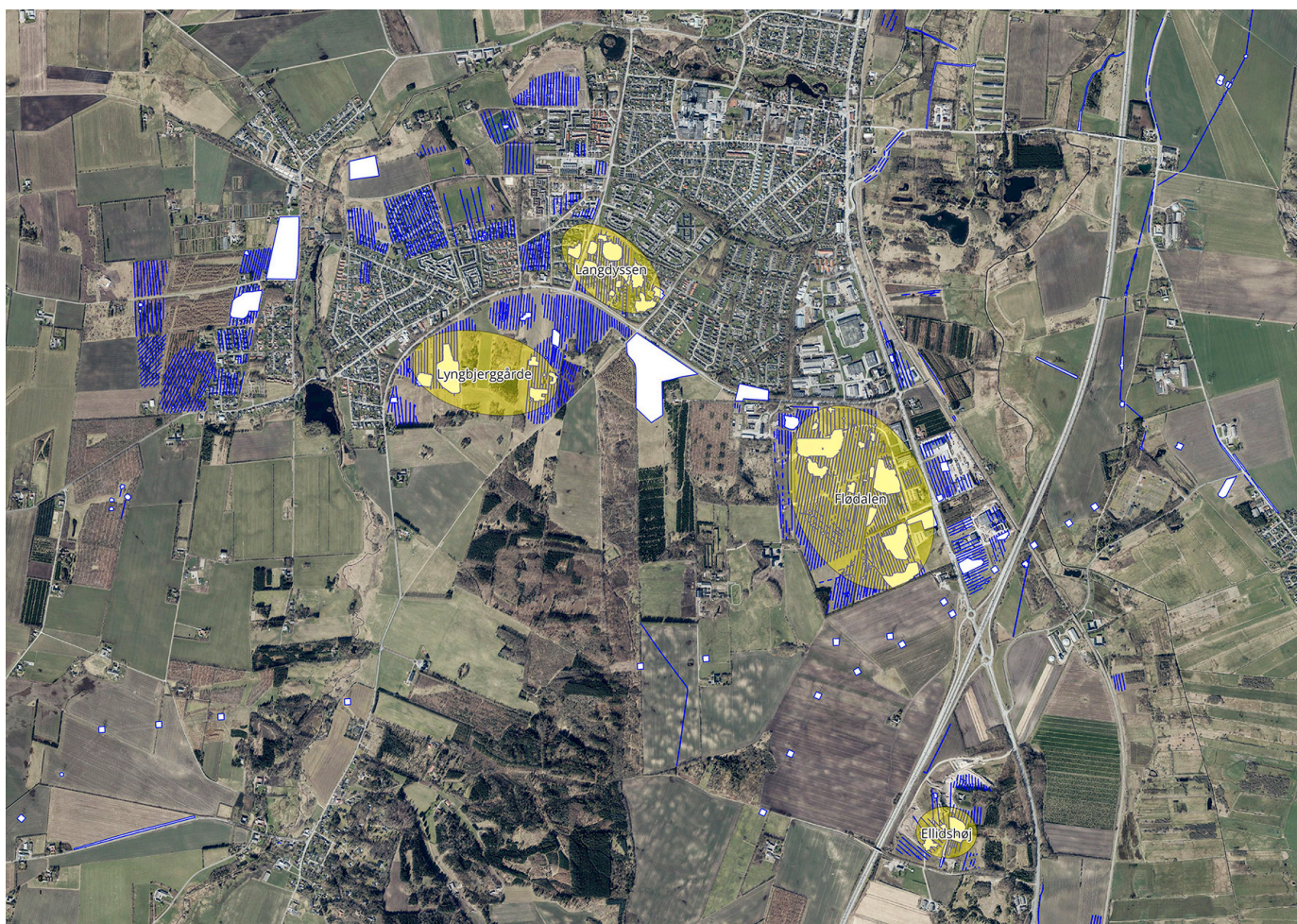
Figur 22. Mordersten fra stenlægning.

Foto: Nordjyske Museer.

samme sted igennem hele perioden på Lyngbjerggårde, skyldes formentlig de begrænsninger, som landskabet gav, da der lå små lavninger mellem husene, som periodisk har været fugtige.

Husenes indretning var formentlig også dikteret af både landskab og naboer. Det betød, at placeringen af beboelse og stald varierede, så beboelsen var ikke altid placeret i vestenden, tværtimod var den næsten lige så ofte placeret i østenden.

Bebyggelsen ved Lyngbjerggårde er blot en af flere i det sydlige Svenstrup. De sidste års stigende byggeaktivitet i det sydlige Svenstrup har givet indgående viden om den forhistoriske bebyggelse i området. Der er fundet bopladsspor tilbage fra neolitikum og frem til yngre jernalder, men med hovedvægten i yngre bronzealder og ældre jernalder. Igennem både forundersøgelser og udgravninger er oldtidens bebyggelser blevet kortlagt i et større område, hvor forundersøgelserne giver viden om, hvor bebyggelserne lå, og ikke lå, mens udgravningerne giver indblik i bebyggelsernes struktur.

Det sydlige Svenstrup afgrænses topografisk af Østeråen mod øst og Guld-bækken mod vest og nord. Området er ca. 12 km² og afgrænses mod syd af hedearealer og små smeltevandsdale. Indenfor området ses flere klynger af lokaliteter, hvor bebyggelserne fra yngre bronzealder til ældre romersk jernalder flytter rundt inden for stedbundne arealer. Hovedtrækkene i alle delområderne er, at der er samtidige bebyggelser i alle områder.

Figur 23. Ortofoto med delområderne Lyngbjerggårde, Langdyssen, Flødalen og Ellidshøj. Desuden ses museets undersøgelser (blå/hvid). Indeholder data fra Klimadatastyrelsen.

De tidligste spor efter bebyggelse i slutningen af stenalderen ligger alle i de lavereliggende områder ned til Østerå eller Guldbækken, men i løbet af yngre bronzealder flytter de højere op på bakkeplateauerne, hvor der derefter er kontinuitet i flere af delområderne fx ved Langdyssen (ÅHM 5406/ÅHM 6234/ÅHM 5539) og i Flødalen (ÅHM 7495). Bebyggelserne synes med få undtagelser at ophøre i løbet af ældre romersk jernalder, kun bebyggelsen ved Flødalen (ÅHM 7495) forsætter helt op til vikingetid (ca. 600 e.Kr.). Ved Lyngbjerggårde kan et enkelt hus muligvis dateres til overgangen mellem ældre og yngre romersk jernalder (ca. 150 e.Kr.), mens et par huse ved Langdyssen muligvis kan dateres til yngre romersk jernalder (ÅHM 6234). Bebyggelsen ved Flødalen er i yngre romersk jernalder kendetegnet ved en stormandsgård, som består af et 60 m langt langhus med tilhørende udhus, og det er spørgsmålet om bebyggelserne i delområderne nedlægges i denne periode og samles ved Flødalen.

Figur 24. Felt A set fra sydvest i sommeren 2022.

Foto: Nordjyske Museer.

Hvis du vil vide mere

Jørgen Jensen, *Danmarks Oldtid, Ældre Jernalder 500 f.Kr.-400 f.Kr.*, 2003, Gyldendal.

Udgravningsdata

Lyngbjerggårde

- Nordjyske Museer jnr. ÅHM 7342
- Udgravningsperiode: 1. juni 2021 til 29. august 2022
- Fund & Fortidsminder: 120510 sb. 167, 206, 207
- Slots- og Kulturstyrelsen jnr. 20/08697
- Bygherre: Aalborg Kommune
- Undersøgt areal: 24.618 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Museumsinspektør Karin Johannesen,
 - Arkæologer
 - Line Thyrring Nielsen
 - Diana Windfeldt-Schmidt
 - Anders Møller Stavnager
 - Lærke Schartau
 - Daniel Nykjær Andersen
 - Franciszek Satalecki
 - Sanne Thoudal Laustsen
 - Charlotte Marie Brühe Jensen
 - Phillip H. B. W. Hansen
 - René Gravgård Petersen
 - Anne Østergård Jensen
 - Museumsassistent Line Sørensen,
 - Studertermedhjælper Jacob Holst Nielsen.
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Nordjyske Museer, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg